

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 135/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného WEBBER LEGAL, s.r.o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 27Csp/90/2017 takto

rozhodol:

- Postupom postupu Okresného súdu Žilina v konaní sp. zn. 27Csp/90/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **200 eur**, ktoré **je** Okresný súd Žilina **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 27Csp/90/2017. Navrhuje prikázať okresnému

súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, požaduje finančné zadost'učinenie 1 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 135/2024-14 zo 7. marca 2024 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 27Csp/90/2017. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľ sa spolu so [REDAKOVANÉ] žalobou doručenu okresnému súdu 4. mája 2017 domáhal voči žalovanému (Prima banka Slovensko, a.s.) zaplataenia 2 644,43 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere.

4. Rozsudok okresného súdu z 19. septembra 2019 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 27. februára 2020 nadobudol právoplatnosť 20. apríla 2020. Predmetným rozsudkom bol žalobcom okrem iného priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v celom rozsahu. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania žalobcom priznaný nebol.

5. Sťažovateľ spolu so žalobkyňou 1 si podaním zo 17. júna 2020 vyčíslili trovy konania v celkovej výške 2 541,17 eur.

6. Žalovaný proti rozsudku krajského súdu podal 30. júna 2020 dovolanie a vec bola predložená dovolaciemu súdu na rozhodnutie 21. decembra 2020. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného uznesením z 30. júna 2022, právoplatným 17. augusta 2022, odmietol.

7. Okresný súd uznesením z 11. mája 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom rozhodol o výške trov konania tak, že žalovanému uložil zaplatiť sťažovateľovi a žalobkyni 1 náhradu trov konania vo výške 1 059,62 eur a sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 663,29 eur (trovy právneho zastúpenia) a vo výške 493,91 eur (náhrada hotových výdavkov).

8. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal 30. mája 2023 žalovaný sťažnosť. Vyjadrenie sťažovateľa k sťažnosti bolo okresnému súdu doručené 15. augusta 2023. O sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka rozhodol okresný súd uznesením z 2. apríla 2024 vydaným sudcom tak, že uznesenie vyššieho súdneho úradníka zmenil a žalovanému uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi a žalobkyni 1 náhradu trov konania vo výške 1 466,14 eur z titulu náhrady trov právneho zastúpenia a vo výške 5,10 eur z titulu náhrady hotových výdavkov.

III.

Argumentácia sťažovateľa

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že okresný súd je v napadnutom konaní nečinný pri rozhodovaní o sťažnosti žalovaného proti uzneseniu o výške náhrady trov konania. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 20. apríla 2020. O dovolaní rozhodol najvyšší súd uznesením z 30. júna 2022. Sťažovateľ (ako úspešný žalobca) si podaním zo 17. júna 2020 vyčíslil nárok na náhradu trov konania v sume 2 541,17 eur. O výške náhrady trov konania rozhodol okresný súd uznesením z 11. mája 2023. Proti predmetnému

uzneseníu podal žalovaný sťažnosť 30. mája 2023, pričom sťažovateľ sa k sťažnosti vyjadril 14. augusta 2023. O sťažnosti dosiaľ nebolo rozhodnuté. Ide o mimoriadne jednoduchú vec. Sťažovateľ k vzniku zbytočných prietahov neprispel.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že v predmetnom prípade ide o štandardnú rozhodovaciu činnosť súdu, ktorú nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Od právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania, t. j. od 20. apríla 2020, okresný súd o výške trov konania rozhodol uznesením z 11. mája 2023 v spojení s uznesením z 2. apríla 2024, ktoré je aktuálne doručované procesným stranám. Sťažovateľ nepodal sťažnosť predsedovi súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) pred podaním ústavnej sťažnosti, na základe ktorej by vedenie súdu mohlo prijať opatrenia zabezpečujúce zjednanie nápravy.

IV.2. Replika sťažovateľa:

11. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nie je povinnosťou sporovej strany podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu pred tým, než sporová strana podá ústavnú sťažnosť. Samotná skutočnosť, že o sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka už sudkyňa rozhodla 2. apríla 2024, neznamená, že neboli porušené základné práva sťažovateľa.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o existencii zbytočných prietahov zapríčinených okresným súdom v napadnutom konaní v štádiu rozhodovania o výške náhrady trov konania.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Konanie na okresnom súde sp. zn. 27Csp/90/2017 bolo v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľa v merite právoplatne skončené, a to 20. apríla 2020 (rozsudkom okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu bolo rozhodnuté aj o nároku sťažovateľa na náhradu trov

konania v rozsahu 100 %, pozn.). Právna istota sťažovateľa týkajúca sa nároku na náhradu trov konania tak bola nastolená 20. apríla 2020, teda ešte pred podaním ústavnej sťažnosti. Konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo už len vo fáze týkajúcej sa rozhodovania o výške náhrady trov konania.

16. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, všeobecný súd rozhoduje o vyčíslení trov konania podľa vopred ustanovených zásad a podľa úkonov, ktoré boli v konaní vykonané účastníkmi (resp. stranami sporu) a ich právnymi zástupcami, ústavný súd preto rozhodovanie o výške náhrady trov konania nepovažuje za právne zložité. Skutkovo musí v každom prípade vychádzať len z obsahu spisu. Na základe uvedeného rozhodovanie o výške náhrady trov konania zásadne nemožno považovať za postup všeobecného súdu, ktorý by vykazoval osobitnú náročnosť.

17. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd neidentifikoval taký postup na strane sťažovateľa, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

18. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, zo skutočností vyplývajúcich zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že k rozhodnutiu okresného súdu o výške náhrady trov konania došlo 11. mája 2023 (uznesenie vyššieho súdneho úradníka), a to aj napriek tomu, že vo veci nároku na náhradu trov prvoinštančného konania a odvolacieho konania bolo právoplatne rozhodnuté už 20. apríla 2020. Po právoplatnom rozhodnutí odvolacieho súdu v merite veci bolo síce podané dovolanie, v súvislosti s ktorým okresný súd zabezpečoval nevyhnutné administratívne úkony, tie mu však nebránili v tom, aby vo veci určenia výšky náhrady trov konania rozhodol ešte pred predložením spisu na rozhodnutie dovolaciemu súdu. Okresný súd mal k dispozícii na rozhodnutie o sume náhrady trov konania odo dňa doručenia kalkulácie úkonov právneho zastúpenia sťažovateľa (17. júna 2020) do dňa predloženia spisu najvyššiemu súdu (21. decembra 2020) 6 mesiacov, počas ktorých vykonával len jednoduché procesné úkony súvisiace s podaným dovolaním. Okresný súd napokon o výške náhrady trov konania rozhodol s odstupom 9 mesiacov po vrátení spisu z najvyššieho súdu (12. august 2022 – 11. máj 2023). Žalovaný následne proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania podal sťažnosť 30. mája 2023, ku ktorej sa sťažovateľ vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 15. augusta 2023. O sťažnosti žalovaného okresný súd rozhodol 2. apríla 2024, teda po viac ako 7 mesiacoch. Rozhodovanie o výške náhrady trov konania tak celkovo trvalo takmer 4 roky (20. apríl 2020 – 2. apríl 2024). Postup okresného súdu v namietanom konaní v štádiu rozhodovania o výške náhrady trov konania preto nemožno považovať za optimálny.

19. K argumentácii okresného súdu, v zmysle ktorej sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti nepodal sťažnosť na priet'ahy predsedovi okresného súdu, ústavný súd poukazuje na ustálenú judikatúru ESLP, ktorý opakovane vyslovil názor, že sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pozri napr. rozsudok Išt'ván a Išt'vánová proti Slovenskej republike z 12. 6. 2012, rozsudok Bednár proti Slovenskej republike z 8. 10. 2013 a iné). Uvedený právny názor si pod vplyvom štrasburskej judikatúry osvojil i ústavný súd (I. ÚS 103/2019).

20. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu poznamenaného nečinnosťou, neefektívnou činnosťou ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo

sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Po podaní ústavnej sťažnosti došlo k rozhodnutiu okresného súdu o sťažnosti žalovaného proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a toto rozhodnutie bolo v zmysle vyjadrenia okresného súdu k ústavnej sťažnosti zaslané stranám sporu. Keďže napadnuté konanie je ukončené tak vo veci samej, ako aj v otázke náhrady trov konania, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu neuložil príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 1 000 eur, ktoré považuje za primerané vzhľadom na okolnosti veci, pochybenie súdu.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

25. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení ústavný súd prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania, konštatovanú nečinnosť, neefektívnu činnosť okresného súdu, predmet konania, ďalšie konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd zohľadnil tiež skutočnosť, že v období od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu (17. augusta 2022) do podania ústavnej sťažnosti (6. februára 2024) sťažovateľ na okresnom súde neurgoval rozhodnutie o výške trov konania, neinformoval sa o stave napadnutého konania, čo nesvedčí v prospech záveru o intenzívnom pociťovaní právnej neistoty sťažovateľom vo vzťahu k otázke výšky náhrady jeho trov konania.

26. Ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti veci opodstatňujú priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 200 eur (bod 2 výroku nálezu). Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 eur, ústavný súd sťažnosti sťažovateľa vo zvyšnej časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu).

28. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca

sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (142,79 eur). Pokiaľ ide o repliku sťažovateľa z 2. mája 2024, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov nepriznal, pretože replika nepriniesla nové skutočnosti alebo informácie, ktoré by ústavnému súdu neboli už skôr známe.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu